судья: Р.Маткурбанов

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ НОМИДАН ХАЛ ҚИЛУВ ҚАРОРИ

Шовот тумани

2024 йил 18 июль

Шовот туманлараро иқтисодий суди судьяси Р.Маткурбанов раислигида, судья ёрдамчиси М.Курбантурдиев котиблигида, Шовот туманлараро иқтисодий суди биносида, очиқ суд мажлисида

Даъвогар: Қўшкўпир туман прокуратураси "ZAMONA" фермер хўжалиги манфаатида,

Жавобгар: "WBM Q`oshko`pir claster" масъулияти чекланган жамиятидан 8.294.403 сўм асосий қарз, ҳисобланган 1.028.505 сўм пеня, 1.658.880 сўм жарима ундириш тўғрисидаги даъво аризаси бўйича Шовот туман прокурори ёрдамчиси Ш.Абдуллаев, жавобгар вакили Ш.Ражабов (2024 йил 5 январдаги 1/01-сонли ишончнома асосида) иштирокида кўриб чиқиб, қуйидагиларни

АНИКЛАДИ:

Қўшкўпир туман прокуратураси (бундан буён матнда Прокуратура вакили деб юритилади) "ZAMONA" фермер хўжалиги (бундан буён матнда даъвогар деб юритилади) манфаатида судга даъво аризаси билан мурожаат қилиб, "WBM Q`oshko`pir claster" масъулияти чекланган жамиятига (бундан буён матнда жавобгар деб юритилади) нисбатан 8.294.403 сўм асосий қарз, ҳисобланган 1.028.505 сўм пеня, 1.658.880 сўм жарима ундиришни сўраган.

Суд мажлисида Прокуратура вакили аризадаги даъво талабини қўллаб қувватлаб, уни тўлиқ қаноатлантиришни сўради.

Суд мажлисида жавобгар вакили қаид қилинган қарздорлик судгача тўлиқ тўлаб берилганлиги сабабли суддан аризани қонуний кўриб беришни сўради.

Бугунги суд мажлисида даъвогар вакили иштирок этмади. Даъвогарнинг суд мажлисининг ўтказилиш куни, жойи ва вакти ҳақида тегишли равишда ҳабардор қилинганлиги тўғрисида ишда тегишли ҳужжатлар мавжуд.

Бундай холда, суд ишни Ўзбекистон Республикасининг Иктисодий процессуал кодекси 128, 170-моддаларига асосан даъвогарнинг вакили иштирокисиз кўриб чикишни лозим деб хисоблайди.

Суд ишда иштирок этувчи шахсларнинг важлари ва тушунтиришларини тинглаб, ишдаги мавжуд хужжатлар билан танишиб, куйидаги асосларга кўра аризадаги даъво талабини қаноатлантиришни рад қилишни ва ишни кўриш билан боғлиқ суд харажатларини даъвогар зиммасига юклашни лозим топди.

Ишдаги ҳужжатлардан маълум бўлишича, даъвогар ва жавобгар ўртасида 2023 йил 24 январда 140-сонли пахта хомашёси ва уруғлик пахтани етказиб бериш ҳамда ҳарид ҳилиш бўйича фьючерс шартномаси тузилган.

Шартноманинг 1.1.-бандига асосан даъвогар 183 тонна пахта хомашёсини жавобгарга етказиб бериши, жавобгар эса ушбу махсулотни қабул қилиб олиш ва

шартноманинг 4.1-бандига мувофик ҳақини тўлаш мажбуриятини ўз зиммасига олган.

Шартноманинг 4.4-бандида "Буюрмачи" га топширган "Хўжалик" нинг етказиб берилган пахта хом ашёси қийматининг якуний ҳисоб-китоблари терим учун ўтказилган пуллар ва бошқа харажатлар чегириб ташланиб, ҳосил йилининг 31 декабрь санасига қадар, уруғлик пахтининг биринчи босқичида топширилган уруғлик пахта хом ашёси учун ҳисобланган устаманинг 50 фоизи миқдорида уруғчилик хўжаликларига пахта хом ашёсини "Буюрмачи" га топширган вақтда тўловлар амалга оширилиши белгиланган.

Бирок, даъвогар томонидан шартнома шартларидаги мажбуриятлар бажарилганидан сўнг жавобгар томонидан хисоб китоб тўлик амалга оширилмаган.

Даъвогарнинг жавобгарга юборилган огоҳлантириш хати жавобсиз қолдирилган.

Шундан сўнг Прокуратура даъвогар манфаатида Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 55-моддаси иккинчи ва учинчи қисмларига кўра, судга мурожаат қилган.

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодекси (бундан буён матнда ФК деб юритилади)нинг 8 ва 234-моддаларига асосан мажбуриятлар шартномадан, зиён етказиш натижасида ҳамда ушбу Кодексда кўрсатилган бошқа асослардан келиб чиқади.

ФК 236-моддасига кўра, мажбуриятлар мажбурият шартларига ва қонун ҳужжатлари талабларига мувофик, бундай шартлар ва талаблар бўлмаганида эса — иш муомаласи одатларига ёки одатда қўйиладиган бошқа талабларга мувофик лозим даражада бажарилиши керак.

Суд мухокамасида жавобгар томонидан фермер хўжаликлари олдидаги қарз суммаси 2024 йил февраль-март ойларида уларнинг солиқ тўловларидан бўлган қарздорлиги учун тўлаб берилганлигини таъкидлаб, судга фермер хўжаликлари учун солиқ тўловларини солиқ органига ўтказиб берган маълумотномаларини такдим этди.

Такдим қилинган маълумотларига кўра ҳақийқатдан ҳам жавобгар томонидан даъвогар учун солиқ органига февраль март ойларида жами 8.294.403 сўм пул маблағлари ўтказиб берилганлиги маълум бўлди.

Бундай холатда суд даъвогарнинг қарздорликни ундириш талабини асоссиз деб хисоблаб, даъво талабини қаноатлантиришни рад қилишни ва суд харажатларини даъвогар зиммасига юклашни лозим деб топади.

ИПКнинг 68-моддасига кўра, ишда иштирок этувчи хар бир шахс ўз талаблари ва эътирозларига асос қилиб келтираётган холатларни исботлаши керак.

ИПКнинг 118-моддасининг еттинчи қисмига кўра, давлат божи тўлашдан озод қилинган давлат органлари ҳамда бошқа шахслар томонидан юридик шахслар ва фукароларнинг манфаатларини кўзлаб такдим этилган даъво талабларини қаноатлантириш рад этилган ёки улар қисман қаноатлантирилган такдирда, давлат божи манфаатлари кўзланиб даъво такдим этилган шахслардан даъво талабларининг қаноатлантирилиши рад этилган қисмига мутаносиб равишда ундирилади.

Даъво талаби бўйича ундирилиши лозим бўлган давлат божи даъво бахосининг 219.635,76 сўм ташкил этиши, Ўзбекистон Республикаси "Давлат божи тўғрисида" ги Қонуни Иловасининг 2-бандига мувофик иктисодий судларга киритиладиган даъво аризалар бўйича тўланадиган давлат божи микдори даъво бахосига нисбатан 2 фоиздан хисобланиши, бирок 1 базавий хисоб микдоридан кам бўлмаслиги белгиланган. Шунга кўра суд даъвогар хисобидан даъво предметига нисбатан Республика бюджетига 340.000 сўм давлат божи ундиришни лозим топади.

Баён этилганларга асосан суд, даъвони қаноатлантиришни рад қилишни, олдиндан тўланган 34.000 сўм почта харажатини даъвогар зиммасида қолдиришни, республика бюджетига 340.000 сўм давлат божи даъвогардан ундиришни лозим топади.

Юқоридагилардан келиб чиқиб, Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 68, 118, 128, 170, 176-179, 180-моддаларини қўллаб, суд

қарор қилади:

Даъвогарнинг даъво талаби қаноатлантириш рад қилинсин.

"ZAMONA" фермер хўжалигидан республика бюджетига 340.000 сўм давлат божи ундирилсин.

Хал қилув қарори қонуний кучга киргач ижро варақаси берилсин.

Мазкур ҳал қилув қарори устидан шу суд орқали Хоразм вилоят суди иқтисодий ишлар бўйича судлов ҳайъатига бир ойлик муддатда апелляция тартибида шикоят бериши, шунингдек биринчи инстанция судининг қонуний кучга кирган, апелляция тартибида кўрилмаган ҳал қилув қарори устидан олти ой ичида кассация шикояти беришга ҳақли.

Судья Р.Маткурбанов

